

ZADATAK 1

I Povežite odgovarajuće ekonomske pojmove i definicije.

a) slobodna dobra	d) potrošnja	g) alokativna efikasnost
b) proizvodna efikasnost	e) oportunitetni trošak	h) neproizvodna potrošnja
c) granica proizvodnih mogućnosti	f) ekonomičnost	i) vrednost proizvod

1. Alociranje resursa na proizvodnju proizvoda koji se mogu tržišno valorizovati.
2. Količina rada koja je prosečno utrošena za proizvodnju nekog proizvoda.
3. Propuštena dobit koja bi se ostvarila alternativnom upotrebom resursa.
4. Ostvarivanje što većeg ekonomskog rezultata korišćenjem raspoloživih proizvodnih činilaca.
5. Upotreba dobara i usluga radi zadovoljavanja pojedinačnih, zajedničkih ili proizvodnih potreba.
6. Proizvodnja određene količine i kvaliteta dobara uz najniže troškove
7. Maksimalan nivo proizvodnje makroekonomije koji se ostvaruje angažovanjem raspoloživih faktora proizvodnje (rada, kapitala i zemlje) i raspoloživom tehnikom, uz pretpostavku pune zaposlenosti, tj. punog korišćenja svih resursa.
8. Ona za rezultat ima samo trošenje a ne i proizvodnju materijalnih dobara.
9. Delovi prirode koji postoje u obliku u kome ih čovek može koristiti i bez rada na njihovom prilagođavanju.

II Šta je tačno, šta netačno? Obrazložite Vaš odgovor.

1. Načelo ekonomske efikasnosti svodi se na dobijanje određene količine dobara sa najmanjim troškovima.
2. Unutar krive proizvodnih mogućnosti nalaze se efikasne tačke.
3. Resursi se mogu podeliti na: prirodne proizvodne faktori i na osnovna i obrtna sredstva.
4. Društvena proizvodnja je prilagođavanje prirode ljudskim potrebama.
5. Neaktivno stanovništvo čine nezaposleni članovi društva i đaci i studenti.
6. Kriva proizvodnih mogućnosti je uvek ista (uvek daje isti, konstantan obim proizvodnje) i ne može se pomeriti.
7. Neposredno društvena proizvodnja je proizvodnja kada proizvođači proizvode materijalna dobra radi prodaje potrošačima.
8. Ekonomija, posmatrana sa društvene strane, proučava odnose ljudi u proizvodnji, ekonomske ciljeve, koji teže da se ostvare u proizvodnji i ekonomske metode, koje se koriste da bi se ostvarili ti ciljevi.
9. Pesak na gradilištu je slobodno dobro.
10. Koordinacija je usklađivanje delatnosti ekonomskih subjekata u cilju rešavanja strukturnih problema proizvodnje materijalnih dobara.
11. Proizvodna potrošnja je upotreba jednih proizvoda da bi se proizveli novi proizvodi koji će služiti za ličnu potrošnju ili za dalju proizvodnju.
12. Prirodni resurs je ukupnost čovekovih fizičkih i intelektualnih sposobnosti koje se mogu koristiti u proizvodnji dobara i usluga.
13. Posredna razmena je trampa.
14. Za rad menadžera ne može se reći da je to rad u ekonomskom smislu.
15. Lična i javna potrošnja su proizvodna potrošnja.

III Dopunite:

1. Osnovna pitanja ekonomije su: _____
2. Resursi su _____
3. Efikasnost predstavlja odnos između vrednosti _____ i vrednosti _____
4. Promene u ličnoj potrošnji zavise od: _____
5. Dohodak = akumulacija + _____
6. Robni promet je _____
7. Proizvodna potrošnja se deli na: _____
8. Tržište je _____
9. Razmena ima dva akta: _____
10. Ekonomija koja proučava društvenu proizvodnju kao posebnu oblast društvenog života ljudi bavi se: _____
11. Čist planski sistem karakteriše _____, dok tržišni sistem karakteriše _____.
12. Plata za radnike predstavlja _____, dok za vlasnike kapitala, odnosno poslodavca, predstavlja _____.
13. Razlikuju se dva oblika efikasnosti: _____
14. Društvena proizvodnja podrazumeva skupo ekonomskih aktivnosti: _____
15. Proizvodan rad je: _____

IV U tabeli su prikazani podaci za zemlju X.

	Automobili (x)	Nakit (y)
A	0	700
B	100	600
C	200	450
D	300	250
E	400	0

- a) Na osnovu datih podataka nacrtajte krivu proizvodnih mogućnosti.
- b) Sada nacrtajte tačku F (150 automobila, 300 nakita) i tačku G (300 automobila, 500 nakita). Objasnite svaku tačku (od A do G).
- c) Izračunajte koliko se automobila dobija odnosno koliko se nakita gubi ako se krećemo
  - a. od tačke A do tačke B
  - b. od tačke B do tačke C
  - c. od tačke C do tačke D
  - d. od tačke D do tačke E
- d) Koliki je oportunitetni trošak prelaska iz tačke A u tačku E i obrnuto?
- e) Pretpostavimo da je uvedena nova tehnologija, šta se dešava sa postojećom krivom granice proizvodnih mogućnosti? Prikažite na grafikonu.

V Odgovorite na pitanja.

1. Objasnite primarnu, sekundarnu i namensku raspodelu.
2. Navedite i objasnite oblike ekonomskih sistema.
3. Objasnite ekonomsku efikasnost.
4. Definišite i objasnite javnu i opštu potrošnju.

ZADATAK 2

I Pročitajte tekst i odgovorite na postavljena pitanja/zadatke.

1. Zamislite da ste kupili proizvode koje se nalaze u tabeli. A sada zamislite da ne možete da imate sva ova dobra. U drugu kolonu tabele napravite drugi najbolji izbor, ili Vašu sledeću najbolju alternativu. Na primer, ako ste kupili plazma televizor, ostajete bez koristi koju bi imali da ste otišli na odmor. Objasnite šta druga kolona predstavlja?

Ono što ste kupili	Šta ste mogli da kupite umesto ovih proizvoda
DVD player	
Jednosoban stan	
Čokoladu	
Farmerke <i>DIESEL</i>	
Kartu za utakmicu <i>C.Zvezda – Partizan</i>	
Mobilni telefon	

2. Pogledajte sliku 1 i 2.

Slika 1. Deca iz Avganistana

Slika 2. Deca iz SAD

- a) Stavite znak ✓ koji dečaci imaju više mogućnosti i objasnite zašto.

	Slika 1	Slika 2
Mogu da idu na fudbalsku utakmicu		
Mogu da idu u restoran na ručak		
Mogu da voze rolere		
Mogu da putuje u inostranstvo		
Mogu da imaju medicinsku pomoć kada im je potrebna		
Mogu da kupe novu garderobu		
Mogu da se školuju na fakultetu kao što je FON		
Mogu da koriste Internet		
Mogu da gledaju TV		

- b) Prikažite krivom proizvodnih mogućnosti obe zemlje ovih dečaka. (proizvod 1 i proizvod 2; nužna dobra i luksuzna dobra, i dobra za ličnu potrošnju i javna dobra). Objasnite to što ste nacrtali.

II Odgovorite na postavljeno pitanje/zadatak.

1. Kako se poveća nivo obrazovanja i veština, a time i nivo plata, arhitekta, IT konsultanta ili menadžera, šta se dešava sa njegovim oportunitetnim troškom drugih stvari u njegovom životu? Šta se dešava sa njihovim slobodnim vremenom?
2. Izaberite osobu jedne profesije, odnosno zanimanja (na primer, lekar/ka, menadžer/ka, krojač/ca, radnik/ca u proizvodnji nekog proizvoda...). Na osnovu izabranog odredite da li spada u radno aktivno ili neaktivno stanovništvo, potom analizirajte njegov/njen rad - da li je njegov/njen rad rad u ekonomskom smislu, prost/složen i proizvođen/neproizvođen. Objasnite Vaše odgovore.

III Zaokružite tačan odgovor.

1. Koje od navedenih dobara je slobodno dobro?
  - a) Hleb
  - b) Mleko
  - c) Šećer
  - d) Nijedno
2. Koje od navedenih dobara je ekonomsko dobro?
  - a) Vazduh
  - b) Voda sa izvora
  - c) Destilisana voda
3. U mešovitoj privredi postoji:
  - a) ponuda ali ne i tražnja.
  - b) tražnja ali ne i ponuda.
  - c) postoji i ponuda i tražnja.
  - d) i ponuda i tražnja ali i državna intervencija.

IV Pročitajte članak i odgovorite na pitanja.

Članak: Peter S.Green, "In Yugoslavia Misery, Investors Knock", *The New York Times*, November 17, 2000.

Tema: Ekonomski razvoj Srbije i Crne Gore

Članak:

Jugoslavija je 1989. godine bila jedna od najbogatijih zemalja na Balkanu. Bila je jedna od najotvorenijih zemalja među komunističkim zemljama i njeni bivši lideri su podsticali industrijalizaciju. Međutim, posle 10 godina etničkih borbi, rata i političkog haosa, jugoslovenska ekonomija je opustošena i nerazvijena, beda i siromaštvo su zamenili dobar život koji su nekada imali mnogi stanovnici ove zemlje. Posle pada Slobodana Miloševića, zemlje Zapada su počele da ukidaju ekonomske sankcije i jugoslovenski državnici i strani investitori su pokušavali da pronađu načine za oživljavanje privrede.

Poslovne delegacije iz brojnih zemalja Zapadne Evrope su uspostavili razgovore sa Jugoslavijom, koja je jedno od najvećih balkanskih tržišta, tražeći investicione mogućnosti i nove poslovne veze. Jugoslavija ima osam miliona stanovnika plus dva miliona Srba koji su napustili zemlju. Postoji radna snaga u izobilju, zarade (plate) su niske, a geografski položaj Jugoslavija je povoljan, postoji dobar pristup Evropi putem železnice, reke i autoputeva.

Jugoslovenski novi predsednik, Vojislav Koštunica, postavio je za osnovni cilj: ekonomski razvoj. Sprovela se privatizacija mnogih državnih preduzeća i predviđa se restrukturiranje i prodaja delova preduzeća elektroprivrede, nafte i gasa i telekomunikacija. Evropska unija je obećala zajmove i kredite za obnovu. Mnoga preduzeća pregovaraju sa vladom o ponovnoj izgradnji mostova i puteva.

Osnovni faktor koji će uticati da li će program ekonomskog razvoja uspeti ili ne je da vlada uspešno ubedi regionalne parlamente u Srbiji i Crnoj Gori da odobre ekonomske reforme. Takođe, istorija Jugoslavije kao zemlja otvorena za trgovinu i poslove sa drugim zemljama, trebalo bi da pomogne u prevazilaženju određenih ekonomskih problema.

Pitanja:

1. Koristeći krivu granice proizvodnih mogućnosti, ilustrujte efekte rata na mogućnost proizvodnje ove zemlje. Šta se dešava sa GDP (društvenim proizvodom), zaposlenošću i dohotkom?
2. Ekonomske sankcije uvedene prema Jugoslaviji su eliminisale trgovinu između nje i ostatka sveta. Kakav je uticaj eliminisanja spoljne trgovine na dohodak i bogatstvo zemlje?
3. Jugoslavija se nada da će uspeti da privuče strane direktne investicije. Koji će uticaj imati investicije na privredu zemlje? Ilustrujte ovo dijagramom tj. krivom granice proizvodnih mogućnosti i objasnite.